

Zapis o nenavadni knjigi Marka Uršiča »Romanje za Animo«

Duša kot literarna podoba

Indija in Palestina (ob uporabi svetih knjig) kot jo je doživel slovenski pisatelj in filozof

Ker sem zapisal v nadnaslovu o knjigi Marka Uršiča »Romanje za Animo«, da je nenavadna sem dolžan to tudi pojasniti. »Romanje za Animo«, /izdala Cankarjeva založba, 1988/ je nenavadno delo iz več razlogov. Najprej je tu že sama literarna zvrst: pisatelj sam jo imenuje »roman« in »dnevnik«, ki ga je po »Zapiskih s poti« napisal neznanec, Anonimus, za tisk pa ga je /uredniško/ pripravil M. Uršič. Torej gre za dve literarni zvrsti, za roman in za dnevniške zapiske.

Med ti dve zvrsti pa je pisatelj vpletel, kot bomo pozneje videli, še filozofsko-esejistični žanr.

Uporaba citatov iz Biblije, Kur'ana, Talmuda, Dhammapade, Bhagavad Gite in apokrifne literature, ki so smiselno in na pravih mestih vključeni v besedilo knjige pa nam dovoljuje ugotovitev, da se je pisatelj poslužil tehnike, ki je značilna za sodobne, bolj rečeno postmodernistične tekste. Tak je, torej, oblikovni pristop pisatelja, s čimer, mislim, da sem že opravičil navedbo iz nadnaslo-

va, da gre tukaj zares za »nenavadno« literarno delo.

Kljub vsem vrinkom in pissetjevim »stranpotem« pa predstavlja osnovo knjige vendarle njen »romanski« del, ki ga tvori zgodba o lepi Palestinki Animi. ter o piscu »Zapiskov« Animusu, ki se v Jeruzalemu zaljubi in njo. Ob tej, skoraj klasični ljubezenski zgodbi stopa v korak aktualni politični dogodek s palestinskim terorizmom, ki ga pisec A. skriva v svoji sobi, a ga židovska policija odkrije, zapre, pisca pa zajamejo Palestinci kot talca in ga imajo ujetega, dokler se palestinski ujetnik v policijski celici ne obesi, pisca-talca izpuste, vendar na poti domov umre v strmoglavljenem letalu, kar je (verjetno) delo teroristične organizacije. Kaj se je zgodilo z Animo, ne zveemo natanko, le to, da »ji je dobro«. Kje? Tukaj? Onstran?

Ta, »romanski« del romana, se bere napeto, napisan je zanimivo, dinamično; erotično razmerje med »partnerjema« podkrepijo še krepki naturalistični vložki, s »primernim« izrazoslovjem, menim pa, da ljube-

zenska zgodba ne bi nič izgubila, če jih pisec v zgodbo ne bi vključil.

Resnejšega bralca, ki mu je bližja kontemplacija, pa bodo zanesljivo bolj pritegnila tista poglavja v knjigi, ki sem jih v začetku imenoval filozofsko-esejistična. Med njimi: »Biti za smrt«, O »resničnosti«, »List na gladini«, »Skušnjave«, »Ali obstajajo rajski vrtovi«, »Hipostaza...?«, še posebej in predvsem pa najpomembnejši med njimi, naslovljen z »De anima« /O duši/. Že sam ta esej zasluži posebno obravnavo. Tu opozarjam zlasti na avtorjevo izvirno sintagmo o /svoji/ duši: duša, to pomeni, DA SEM oz. v kartezijanski inačici: »DA-JAZ-SEM«. Zanimiv /naj mi bo oproščena ta profana beseda/ je v tem esaju tudi tisti odstavek, v katerem avtor-filozof konfrontira vzhodno in zahodno razmišljanje tako o duši kot o Absolutu.

Kaj je resnica te nenavadne knjige /o, kateri, mislim, da je bilo vse doslej vse premalo povedanega, čeprav pomeni izrazito posebnost v dosedanji slovenski literarni produkciji/?

Avtor Marko Uršič si je zamislil literarno podobo Anime in njeno zgodbo, da bi mogel prek nje /po/iskati /svojo/ dušo. Da je lahko uresničil to idejo, je uporabil, kot sem zapisal, več literarnih in umetniških zvrsti, uspel pa je tudi dočarati mistično videnje »luči«, »svetlobe«, prek katere je stopil v zemeljsko-nadzemeljski sanjski stik. Z novimi besedami je skušal izraziti skrivnosti, ki se jim človek že stoletja želi vsaj približati.

Romanje za Animo je ambivalentno književno delo, ki ga je napisal literarno nadarjen in filozofsko eruditen ambivalenten pisatelj z močno spekulativno fantazijo /kot je opozoril že s svojim filozofskim esejem »Enivetok«, izšel pri Znamenjih založbe Obzorja l. 1981, ter prav tako s filozofsko-logičnimi esaji in študijami »Matrice logosa«, ki so izšle pri Državni založbi Slovenije 1987. leta/. To je delo, ki zasluži največjo pozornost slovenskega bralca, ki želi /z/vedeti bistveno več o svojem bivanju.

Franc Šrumpf